

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. V. Sacramentum Pœnitentiæ ur à cum culpa remittit pœnam
æternam, eamque in temporalem commutat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

aliquem inveniri, ut de Dei bonitate desperet, quasi non possit ad se quovis tempore concurrere succurre- re, & periclitantem sub onere peccatorum hominem redimere, quo se expediti desiderat & liberari. Quid hoc, rogo, aliud est, quàm morienti mortem adde- re, eiusq; animam suâ crudelitate, ne absoluta esse possit, occidere? .... Salutem ergo homini adimit, quisquis mortis tempore speratam Pœnitentiã denegavit. Quæ vera non sunt (quod absit) si Absolutio Sacramentalis solummodo ostendat remissionem peccatorum jam factam; itemq; si tantùm se extendat ad remissionem pœnæ temporalis, aut certè liberationem ab obliga- tione confitendi.

184. Item ex solitudine fidelium in fine vite.

Profectò ipsa sollicitudo fidelium in fine vite de suscipiendo Sacramento Pœnitentiæ, ut sic possint evitare periculum æternæ damnationis, non modicum signum est, per Sacramentum Pœnitentiæ amissam gratiam recuperari, per quam æternæ damnationis periculum evitetur.

Appositè Trident. sess. 6. c. 14. in principio: Qui verò ab accepta iustificatiõnis gratia per peccatum exciderunt, rursus iustificari poterunt, cum, excitante Deo per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint.

185. Sacramentum Pœnitentiæ remittit verè & propriè omnia peccata sibi subiecta.

Quibus omnibus maturè expensis, duximus persistendum, & persistimus, neque ullatenus dubitamus, per Sacramentum Pœnitentiæ remitti verè & propriè peccata ritè sibi subiecta quoad culpam, non tantùm hoc, vel illud peccatum, sed profus omnia, cum non sit maior ratio de uno, quàm de alio, ut patet ex dictis disp. 6. sect. 5. concl. 1. idq; ex integro, nullam scilicet relinquendo deordinationem moralem, vel saltem venialem.

Aut enim pœnitens est indispositus, & tunc peccatum quoad nihil dimittitur, vel est dispositus, & remittitur tota culpa; nam minister operatur ex potestate Christi, qui dedit hominibus potestatem remittendi peccata totaliter hisce verbis Joan. 20. Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata &c. Vide disp. 6. sect. 5. concl. 4.

186. Differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ & virtutem quoad hunc effectum.

Quippe, quæ virtutis Pœnitentiæ (de qua ibi legimus) eadem est ratio Sacramenti Pœnitentiæ, quoad hunc effectum, cum hac sola differentia, quòd Sacramentum remittat peccata ex opere operato, virtus autem ex opere operantis, aut quasi.

Quam particulam addo, quia opus operantis propriè videtur esse meritum condignum, quod suam vim & efficaciam accipit ex persona operante; tale autem meritum non est virtus Pœnitentiæ respectu primæ gratiæ sanctificantis, sed meritum dumtaxat congruum, de quo diximus disp. 6. sect. 5. concl. 7. Vide etiam conclusionem 9. ubi probavimus, per virtutem Pœnitentiæ non remitti de factò peccatum mortale quoad culpam, absque mu-

tatione pœnæ æternæ: & ideo hic con- quenter dicimus:

CONCLUSIO V.

Sacramentum Pœnitentiæ unà cum culpa remittit pœnam æternam, eamq; in tempora- lem commutat.

Est expressa doctrina Concilii Trid. sess. 6. c. 14. ubi docet, Christiani hominẽ Pœnitentiã post lapsum multò aliam esse à Baptismi, eãq; contineri non modo cessationem à peccatis & eorum detractionem, aut cor contritum & humiliatum, verum etiam eorundem Sacramentalem Confessionem saltem in voto, & suo tempore faciendam, & aeternalem Absolutionem; itemq; satisfactiõnem per unam, eiectionem, orationes, & alia pia spiritualia vite exercitia, non quidem pro pœnæ æternæ, quæ vel Sacramento, vel Sacramento unà cum culpa remittitur, sed pro pœnæ temporalis, quæ, ut sacra littera docet, non tota semper, à Bap- tismo fit, dimittitur illis, qui gratia Dei, quam acceperunt ingrati Spiritum sanctum contristaverunt, & tempus ei violare non sunt veriti. Ergo secundu- dum Tridentinũ & Catholicam Ecclesiã, Sacramentum Pœnitentiæ unà cum culpa remittit pœnam æternam; sic tamen ut remaneat exsolvenda pœna temporalis.

Et verò quantum ad remissionem pœnæ æternæ, eam de factò semper conjungi remissioni culpæ mortalis omnes fatentur, quòd non sit de possibili; de quo sufficiant dicta disp. 6. sect. 5. concl. 9. quæ hic nolo repetere: ad remittendam nimiam prolixitatem. Porro pœnæ temporali, quæ remanet exsolvenda, vel in hoc sæculo, vel in futuro, contradicitur ab Hæreticis nostri temporis. Vide Bellarm. lib. 4. de Pœnit. c. 2.

Catholica veritas definita habetur in Concilio Trident. sess. 6. can. 30. sub hoc tenore verborum: Si quis post receptam iustificatiõnis gratiam cultibet peccatori pœnitentiã ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exsolvenda, vel in hoc sæculo, vel in futuro in Purgatorio, antequam ad Regnum Calorum aditus pateat possit; anathema sit.

Item sess. 14. can. 12. Si quis dixerit, totam pœnam simul cum culpa remitti à Deo &c. anathema sit. Et can. 15. Si quis dixerit, Confessionem esse, quòd virtute Clavium, subiecta pœnæ æternæ, pœnæ temporalis plerumque exsolvenda remaneat; anathema sit.

Nec deest probatio hujus veritatis ex Scriptura. Imprimis Numer. 14. postquam Deus dimiserat peccatum murmuratiõnis filiiis Israël, dicens v. 20. Dimisi iuxta verbum tuum, Moysem intelligit qui rogaverat pro dimissione; nihilominus v. 29. & 30. ait: Omnes quæ numerati

numerati estis à viginti annis & supra, & murmurastis contra me, non intrabitis terram, super quam levavi manam meam, ut habitare vos facerem, prater Caleb filium Iephone, & Iosue filium Num.

Sed & Moyfi & Aaroni similis poena imposta fuit propter peccatum remissum, nisi dixeris eos in peccato mortali obiisse. Num. 20. v. 12. Dixitq. Dominus ad Moysen & Aaron: quia non credidistis mihi, ut sanctificaretis me coram filiis Israël non introducat is vos populus in terram, quam dabo eu. Et Deuter. 32. v. 28. & sequentibus:

Locutusq. est Dominus in eadem die, dicens: Ascende in montem istum Abarim &c. & morere in monte. Quem ascendens iungeris populo tuo, sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor, & appositus populo tuo, quia pravaricatus es contra me in medio filiorum Israël ad aquas contradictionis &c.

Omitto, quod ait Apostolus Hebr. 9. v. 27. Statutum est hominibus semel mori, in poenam utique peccati primi Parentis, indubiè quoad culpam remissi. De qua poena sic Augustinus lib. 13. de Civit. c. 6. in fine: Cum ex hominis primi perpetua à propagine, procul dubio sit mors poena nascentis; tamen si pro pietate iustitiaz, pendatur, sit gloria resuscitatus: & cum sit mors peccati retributio, aliquando impetrat, ut nihil retribuatur peccato. Scilicet personali, tui post remissionem adhuc aliqua poena debetur, sed Martyrio tota deletur, ut patet ex initio capituli 7. sequentis tenoris: Nam quicumque, etiam non percepto regenerationis lavacro, pro Christi Confessione moriuntur: tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte Baptismatis.

Obivium etiam est exemplum Davidis 2. Reg. 13. v. 13. & 14. Et dixit David ad Nathan: Peccavi Domino, Dixitq. Nathan ad David: Dominus quoque transiit peccatum tuum: non morieris. Veritatem quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius qui natus est tibi morte morietur.

Ubi appositè August. lib. 2. i. contra Faustum c. 67. Quid aliud quam cordis eius profunda cernebat spiritus Dei, quando correptus per Prophetam dixit: Peccavi: contituiq. ad hoc unum verbum audire meruit, quod acceperit veniam? Ad quam rem, nisi ad sempiternam salutem? Neque enim pretermissa est in illo, secundum Dei comminationem, flagelli patrum disciplina, ut & confessus in aeternum liberaretur, & afflictus temporaliter probaretur.

Haud verò mediocre fidei robur fuit, aut parvum minus & obediens animi iudicium, cum audisset à Prophetâ, quod sibi Deus ignorasset, & tamen quæ fuerat comminatus, consequenter evenissent, non se dicere Prophetâ deceptum esse mendacio, nec murmurare adversus Deum, quasi falsam eius peccatorum indulgentiam pronantaverit. Intellegebat enim vir alitè sanctus, & non contra Deum, sed ad Deum levans animam suam, nisi Dominus esset consentiens penitentiz, propitius, quantum poenarum aeternarum eius essent digna peccata: pro quibus cum temporalibus emendationibus verberaretur (aliàs uretetur) videbat

erga se & manere veniam, & non negligi medicinam. Talem, inquam, medicinam, quæ simul foret poenitentia peccati præteriti. Nam ut graphicè idem S. Doctor Enar. in Pf. 50. ad illa verba: Ecce enim veritatem dilexisti. Id est, impunita peccata eorum, etiam quibus ignoscis, non reliquisti. Veritatem dilexisti, sic misericordiam prærogasti, ut servares & veritatem. Ignoscis consentienti, ignoscis, sed seipsum punienti: ita servatur misericordia & veritas. Misericordia, quia homo liberatur, veritas, quia peccatum punitur.

Sive ergo in hac vita, ubi sæpè poenitentia peccati præteriti est medicina præservativa futuri, sive in altera vita, ubi poenitentia non habet rationem medicinæ, cum absit periculum peccati futuri, ut in Purgatorio, vel deest spes emendationis, veluti in Inferno, equidem iustum & æquum est, ut peccata præterita non maneant impunita, ne facilitas veniæ sit hominibus occasio facilius peccandi.

Sane, inquit Concil. Trid. sess. 14. c. 8. divine iustitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerunt, aliter vero, qui semel à peccato & demonis servitute liberati, & accepto Spiritu sancti dono scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione acceptæ peccata leviora putantes, velut iniuri & contumeliosi Spiritui sancto, in graviori labamar, thesaurizantes nobis iram in die ire.

Planè conveniens erat, quòd homo quantum commode fieri potest, satisfaceret Deo pro peccatis; cum ergo per poenam temporalem commode possit satisfacere, hæc enim non repugnat præmio æterno, quidni iustissime Deus ordinaverit ut satisfaciat? Prorsus iustissime sic ordinavit, quamquam, ut ostendat divitiarum bonitatis suæ in vasa misericordiæ, per gratiam Baptismi ita perfectè deleat omnia peccata, ut eorum non recordetur amplius, vel saltem ad levissimam poenam in futuro sæculo. Et procul dubio idem potuisset facere per gratiam Sacramenti Poenitentiz, sed fecisse nullum exstat indicium, immo non fecisse, videtur exigere ratio divinæ iustitiæ, & decet divinam clementiam.

Fatemur Christum pro peccatis nostris satisfecisse, juxta illud Trid. sess. 6. c. 7. Meritoria (causa justificationis) dilectissimus Virginitus suus Dominus noster Iesus Christus: qui cum esset inimici propter nimiam charitatem, quæ dilexit nos, suam sanctissimam Passionem in ligno Crucis nobis iustificacionem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit: sic tamen ut nemo possit esse iustus, nisi cui merita Passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur, nemo censi possit satisfecisse pro peccatis suis, nisi cui satisfactiones Passionis Domini nostri Iesu Christi applicantur, per bona opera, per Sacramenta, per Indulgentias, & suffragia.

192. Iustum & æquum est ut peccata præterita non maneant impunita, & quare.

Concil. Trid., divine iustitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerunt, aliter vero, qui semel à peccato & demonis servitute liberati, & accepto Spiritu sancti dono scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidaverint. Et divinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione acceptæ peccata leviora putantes, velut iniuri & contumeliosi Spiritui sancto, in graviori labamar, thesaurizantes nobis iram in die ire.

193. Conveniens est, quòd homo quantum commode fieri potest, satisfaceret Deo pro peccatis.

194. Christus satisfecit pro peccatis nostris.

E e e 2 Noluit

attamen
noluit suas
satisfactio-
nes appli-
care per
hoc Sacra-
mentum ad
remissio-
nem omnis
pœnæ, ut
patet ex
titu Ecclē-
sæ.

195.
Objectio
foliunt,

Tanta po-
test esse
Contritio,
ut deleat
omnem pœ-
niam,

196.
Alia obje-
ctio.

Responsio.

Contritio
non delet
pœnam ex
natura rei,
neque de
condigno
meretur il-
lam remis-
sionem.

197.

Deus po-
tuit
quamlibet
acceptare ad
remissio-

Noluit autem Christus per Sacramentum Penitentia applicare suas satisfactiones, alioquin sufficientes, ad remissionem omnis pœnæ etiam temporalis, ut constat ex antiquissimo usu Ecclesie, quæ licet his qui baptizantur, nullam pro peccatis præteritis injungat Pœnitentiam seu Satisfactionem, equidem post Baptismum lapsos, non solet absolvere à peccatis, nisi injunctâ Pœnitentiâ seu satisfactiōe pro pœnis temporalibus.

Nec valet dicere: Christus remittens peccata Paralitico, similiter Mariæ Magdalena, non injunxit Pœnitentiam; ergo nec Ecclesia debet injungere; non valet, inquam, hæc Consequentia; quia Christus non administravit ibi Sacramentum Pœnitentiæ; cum nondum esset institutum; sed potestate Excellentie remisit utrique peccata, & indubiè remittere potuit quoad culpam, & omnem pœnam etiam temporalem, & fortè videbat Mariam Magdalenam non indigere Pœnitentiâ præ magnitudine Contritionis. Tanta quippe potest esse Contritio, ut deleat omnem pœnam, quamvis ordinariè tanta non sit, & ideo regulariter Sacerdos debet injungere Pœnitentiam seu Satisfactionem: si tamen constaret de sufficientia Contritionis; & ipse sine Pœnitentia posset absolvere seu remittere peccata. Interim nunquam revocavit Christus, quod olim dixerat Dominus per Prophetam Ioël c. 2. v. 12. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu.*

Si rursus objicias: quælibet Contritio charitate perfectâ delet pœnam æternam; ergo etiam omnem pœnam temporalem, quia, qui potest quod majus est, etiam potest quod minus est, saltem quando minus est subordinatum majori, & ejusdem cum ipso rationis.

Respondetur rursus Negan. Consequent. Siquidem hujusmodi Contritio non delet pœnam æternam ex natura rei, neque meretur illam remissionem de condigno, sed tantum de congruo, idque consecutivè dumtaxat, & non directè. Patet, quia non remittit ex natura rei peccatum quoad culpam, neque meretur de condigno remissionem peccati quoad culpam, sed tantum de congruo; peccato autem sublato quoad culpam, necesse est, secundum præsentem Dei ordinationem, quâ non remittitur culpa, absque concessione juris ad vitam æternam, necesse, dico, est, ut auferatur pœna æterna, quæ repugnat vitæ æternæ; ergo etiam auferatur pœna temporalis, negatur Consequentia: & disparitas plana est, quia hæc pœna non repugnat vitæ æternæ.

Et quamvis Deus potuisset acceptare quamlibet Contritionem, sicut ad remissionem culpæ, ita etiam ad remissionem omnis pœnæ, tanquam meritum ejus congruum; attamen acceptasse, nullum indicium est. Nonne etiam

potuisset acceptare ad bona temporalia; divitiis, honores; &c? Et illa bona quis ambigit minora esse remissione peccatorum quoad culpam? Et tamen nemo propterea dicit, Contritionem infallibiliter promereri bona temporalia, ut promeretur remissionem peccatorum quoad culpam. Ergo licet de congruo, etiam directè, promeretur remissionem pœnæ æternæ, non ideo tamen remissionem pœnæ temporalis, cum utraque pendeat à libera voluntate Dei, & constet, Deum punire peccatum, remissum quoad culpam.

Unde quod dicitur Ezech. 18. v. 21. & 22. *Si impius egerit Penitentiam &c. vixit & non morietur. Omnium iniquitatum eius quæ operatus est, non recordabor, intellige ad mortem; nam sequitur: In iustitia sua, quam operatus est, vivet.* Jam autem pœnæ temporales non sunt mors; de qua ibi loquitur Dominus per Prophetam; sed perfectè constituat cum vita gratiæ & gloriæ.

Eodem modo accipiendum, quod ait Apostolus solus Rom. 8. v. 1. *Nilil ergo nunc damnationis est vobis, qui sunt in Christo Iesu,* id est, nihil quod est impossibile cum vita æterna.

Non tango hic, plus esse remittere durationem, & substantiam rei seu pœnarum, quam solam durationem; ergo minus est remittere pœnam æternam, quàm pœnam æternam & temporalem simul: quia remittere pœnam æternam, idem est quod remittere æternitatem pœnæ seu æternam durationem; remittere autem pœnam æternam & temporalem simul, est remittere ipsam substantiam rei seu pœnæ; ergo non bene sequitur, Contritio delet pœnam æternam, id est, æternam durationem pœnæ; ergo etiam delet omnem pœnam temporalem; id est, etiam delet substantiam pœnæ æternæ, quia non bene sequitur; qui potest minus, potest etiam quod majus est.

Instas: saltem augmentum gratiæ & gloriæ, majus bonum est, quàm remissio pœnarum temporalium; sed Contritio hominis iusti, meretur de condigno augmentum gratiæ & gloriæ; ergo etiam remissionem pœnarum temporalium.

Respondeo Neg. Conseq. quia, in sententia Scoti, meritum condignum completur acceptatione divinâ; constat autem Deum acceptasse Contritionem hominis iusti, & aliud quodlibet opus bonum in Deo factum, ad præmium gratiæ & gloriæ, secus ad præmium remissionis pœnarum temporalium. Quare sic acceptaverit, stat pro ratione à priori ejus voluntas, quæ non potest esse injusta, aut irrationalis.

Rationem congruentiæ assignat Trident. sess. 14. c. 8. ibi: *Procul dubio magno opere à peccato revocant, & quasi freno quodam cœcæ illius satisfactoria pœna, cautiores, & vigilantiores in futurum penitentes efficiunt; medentur quoque peccatorum*

peccatorum reliquis, & vitiosos habitus, male vivendo comparatos, contrarius virtutum adionibus tollant.

Et verò quod dixi de condignitate meriti, idem dico de condignitate satisfactionis, nimirum condignam Satisfactionem compleri acceptatione divina; adeoque Contritionem hominis iusti non esse condignam Satisfactionem pro omni pœna temporalis, nisi ostendatur, ubi Deus illam pro tali acceptaverit. Cùm ergo nimis manifestum sit, non acceptasse pro omni pœna, quamvis bene pro aliqua parte, sequitur non esse Satisfactionem condignam nisi pro ista parte.

Ex hæcenus dictis facile quis Theologus intelliget, quid sit, Sacramentum Pœnitentiæ, seu Deum per gratiam Sacramenti Pœnitentiæ, commutare pœnam æternam in temporalem. Profectò nihil aliud est, quàm Deum remittere æternitatem, seu durationem æternam pœnæ sensus, retentâ ejus substantiâ, in qua commutatione nullum omnino cernitur inconveniens; qui enim pro peccato præterito poterat punire in æternum, etiam iustissime eandem pœnam quoad substantiam, potest infligere pro certo aliquo tempore majori vel minori, ut sibi videbitur expedire.

Atque ut pœna temporalis, v. g. Purgatorii, alterius foret substantiæ; equidem certum est, quòd inferioris rationis; adeoque qui promeruit pœnam æternam, conqueri nullatenus posset, si cogereretur sustinere pœnam temporalem, tamen si quoad substantiam diversam. Nonne si reo læsæ Majestatis pro pœna capitis, quam promeruit, decernatur flagellatio, justam habet rationem querelæ? Patet quòd non, sed gratias agere debet judici pro beneficio collato.

Porò veluti nullum est inconveniens, quòd Princeps supremus pœnam capitis à Lege statutam, propter extraordinariam causam commutet hic & nunc in pœnam flagellationis, sic nullum video incommodum in eo, quòd Deus ab æterno statuisset peccatum, v. g. fornicationis, punire pœnâ æternâ, si homo non pœniteat sufficienter ad remissionem culpæ, sin verò taliter pœniteat; punire pœnâ temporali Purgatorii; estò enim per remissionem peccati quoad culpam, destruat essentia peccati, & aboleatur ejus malitiâ, adhuc tamen potest manere, de potentia absoluta, tota dignitas ad pœnam, id est, reatus pœnæ æternæ; quidni de facto possit manere dignitas ad pœnam temporalem, seu reatus pœnæ temporalis, absque eo, quòd resulteret nova alia malitiâ seu culpa?

Nonne in exemplo supra posito, quando reo læsæ Majestatis remittitur crimen, & pœna capitis, mutatur in pœnam flagellationis, nova debet resultare malitiâ minor? Non puto; sufficit quippe malitiam dignam tali pœnâ præexistisse. Ergo similiter in nostro

casu, ut maneat dignitas ad pœnam temporalem, sufficit, quòd præcesserit malitiâ, sive culpa, digna tali pœnâ.

Unde non valet argumentum Aliquorum: Cessante causâ, cessat effectus; sed peccatum est causâ punitionis: ergo eò ablato, cessat dignitas pœnæ. Respondetur enim causam punitionis hic non esse peccatum præsens, sed merè præteritum.

Cæterùm, si à me queritur, an per Sacramentum Pœnitentiæ, si non tota pœna temporalis, saltem aliqua ejus pars remittatur; Respondeo:

CONCLUSIO VI.

In Sacramento semper dimittitur pars aliqua pœnæ temporalis, major vel minor secundum dispositionem pœnitentis.

Hanc Conclusionem colligo ex Concilio Tridentino sess. 6. c. 14. ibi: Non quidem pro pœna æternâ, quæ vel Sacramento, vel Sacramento voto unâ cum culpâ remittitur; sed pro pœna temporali, quæ, ut sacre Litteræ docent, non tota semper, ut in Baptismo fit, dimittitur illis &c. Si non tota semper dimittitur; quidni semper remittatur aliqua pars?

Scio; hanc collectionem non esse omnino necessariam; nam ad intentum Concilii factis erat, quòd non semper tota pœna remitteretur, ut volebant Hæretici, contra quos agit; quidquid sit de remissione partis pœnæ. Interim videtur tacitè nostram Conclusionem insinuare, dum agens de remissione pœnæ temporalis in Sacramento Pœnitentiæ, ne verbulo quidem contrarium indicat, quòd utique fecisset hæc occasione, si judicasset nihil omnino pœnæ temporalis per hoc Sacramentum remitti.

Saltem liberum relinquit ita opinari de virtute seu efficacia hujus Sacramenti, quòd institutum est ad remissionem peccatorum, non tantùm quoad culpam, sed etiam quoad pœnam temporalem, ut patet, dum Satisfactio imposta per Sacerdotem, vi Sacramenti ex opere operato causat remissionem pœnarum temporalium, etiam ex toto, ut suo loco diffusius explicabimus.

Sanè ulus universalis Ecclesiæ habet, quòd minores Pœnitentiæ seu Satisfactiones imponantur iis pœnitentibus, qui apparent melius dispositi per Contritionem vel Attritionem internam; idque quia supponit Ecclesiâ, Sacramentum Pœnitentiæ ab initio, dum essentialiter perficitur, remittere partem aliquam pœnæ temporalis, majorem vel minorem

Fff 3 secun-

204. Rejicitur argumentum aliquodum.

205. Colligitur Concil. ex Conc. Trid.

206. & probatur ex usu Ecclesiæ, que imponit minores satisfactiones melius dispositis.